

Sosiaali- ja terveysministeriö

1. STM:n lausuntopyyntö VN/9410/2021-STM-1, 1.4.2021

2. PLM:n esitys VN/1088/2018-PLM-88, 5.3.2021

Puolustusministeriön lausunto: Valtioneuvoston asetus vapaaehtoisista covid-19-rokotuksista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt ensimmäisellä viiteasiakirjalla lausuntoa luonnoksesta vapaaehtoisista covid19-rokotuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1105/2020) muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta. Myös puolustusministeriö katsoo tarpeelliseksi lausua asiasta.

Puolustusministeriö on toisella viiteasiakirjalla esittänyt sosiaali- ja terveysministeriölle, **että valtioneuvoston asetukseen vapaaehtoisista covid-19-rokotuksista lisätään kohta, jossa todetaan välittömästi rokotettaviksi myös Suomen kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi tarvittavat henkilöt esimerkiksi kriisinhaltahenkilöstö.**

Puolustusministeriö uudistaa esityksensä ja esittää toissijaisesti edelliseen nähden, että valtioneuvoston asetusta muutetaan siten, että joko asetuksen nojalla, valtioneuvoston erillisellä päätöksellä tai muulla menettelyllä voitaisiin poiketa säädetystä rokotusjärjestyksestä Suomen tärkeiden kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi. Tämä mahdollistaisi välttämättömät covid19-rokotukset sekä siviili- että sotilaskriisinhallintahenkilöstölle.

Perusteet

Sotilaallisissa kriisinhallintatehtävissä palvelee tällä hetkellä 360 henkilöä 10 eri kriisinhallintaoperaatiossa. Toimialueina on Kosovo, Afganistan, Irak, Kuwait, Libanon, Lähi-Itä, Mali, Somalia ja Välimeri. Kriisinhallintasotilaat toimivat korkean riskitason kriisipesäkkeissä, joissa COVID-torjuntatoimet ovat vähintäänkin kyseenalaiset.

Puolustusvoimilla on sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön työnantajana työturvallisuuslakiin perustuva velvoite huolehtia sotilaiden **terveys- ja palvelusturvallisuuden** ylläpidosta operaatioissa. Suomi on sitoutunut kansainvälisiin velvoittein huolehtimaan lähetettyjen suomaisten kriisinhallintajoukkojen ja -henkilöstön **operatiivisen toimintakyvyn** ylläpidosta.

Koronapandemian aikana on kriisinhallintaoperaatioihin liittyen noussut esiin myös muiden kansallisuuksien hankkimien rokotteiden käyttömahdollisuudet kriisinhallintapalveluksessa olevan henkilöstön rokottamiseen. Kriisinhallintaoperaatioiden, johtovaltioiden

13.4.2021

VN/9410/2021

VN/9410/2021-PLM-48

Resurssipoliittinen osasto, henkilöstöyksikkö

ja organisaatioiden esikunnissa on valmisteltu toimialueella palvelevalle ja sinne lähetettävälle henkilöstölle asetettavia rokotusvaatimuksia ja aikatauluja. Operaatioiden johtoesikunnat ja johtovaltiot määrittelevät ja käskyvät operaatioissa noudatettavat käytänteet. Operaatioon osallistuvat maat ovat sitoutuneet noudattamaan ohjeistuksia, mukaan lukien covid19-rokotukset. Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri on kehottanut kaikkia niitä jäsenmaita, joilla on käytössään COVID-19 -rokotteita, rokottamaan lähetettävät rauhanturvaajat täysmääräisesti ennen seuraavia rotaatioita.

Rokotusvaatimukset on kuitenkin tarkoituksenmukaisinta täyttää ensisijaisesti rokottamalla henkilöstö ennen operaatioon keskittämistä. Operaatioissa jo oleva henkilöstön rokottamista varten voidaan toimittaa Suomesta rokotteita puolustusvoimien omin toimin. Toistaiseksi kuitenkin kansallista rokotusjärjestystä ei ole muutettu, mistä johtuen suomalaista henkilöstöä ei saada rokotettua Suomen hankkimilla rokotteilla. Suomalainen henkilöstö ei ole voinut ottaa ulkomaisten tahojen tarjoamia rokotteita vastaan, koska nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista suomalaisen rauhanturvaajan saamista muualta kuin Suomesta hankitusta COVID-19- rokotteesta aiheutuvien mahdollisten haittavaikutusten korvaamisesta. Tämä johtuu siitä, että rokotuksista mahdollisesti aiheutuvia haittavaikutuksia ei voida pitää sellaisena palvelussairautena, joka korvattaisiin tapaturman ja palvelussairaudesta korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain perusteella. Itse rokottaminen ei ole ennalta arvaamaton ja tapaturmainen tapahtuma, eikä sen haittavaikutuksena mahdollisesti syntynyttä sairautta voida pitää myöskään palveluksen todennäköisesti aiheuttamana tai pahentamana sairautena. Kansallinen lääkevahinkovakuutus kattaa vain Suomessa kulutukseen luovutetuista lääkkeistä mahdollisesti aiheutuvat haittavaikutukset.

Valtiovarainministeriö on valmistellut hallituksen esityksen laiksi valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 41/2021 vp). Esitys annettiin eduskunnalle 31.3.2020. Esityksen mukaan lain mukaisena matkavahinkona voitaisiin korvata kriisinhallintapalveluksessa palveleville ulkomailla annetusta COVID-19-rokotteesta aiheutuneet haittavaikutukset samoin edellytyksin kuin Suomessa annetusta rokotteesta korvattaisiin lääkevahinkona.

Esitetyt säädösmuutokset on välttämätöntä saada kiireellisesti voimaan suomalaisten kriisinhallintatehtävissä toimivien terveys- ja palvelusturvallisuuden vuoksi sekä toiminnan jatkamiseksi kriisinhallintaoperaatioissa. Puolustusvoimat on työnantajana velvollinen huolehtimaan sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön palvelusturvallisuudesta ja terveydestä. Käytännössä tästä vastaa operaatioissa kriisinhallintajoukon komentaja tai kansallinen vanhin.

Puolustushallinnon esitys on, että Suomen kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi ja kriisinhallintahenkilöstön terveys- ja palvelusturvallisuuden varmistamiseksi valtioneuvoston asetuksella 1105/2020 säädettyä rokotusjärjestystä muutetaan siten, että kriisinhallintahenkilöstölle voidaan antaa kansallisesti käyttöön hyväksytyt covid19-rokotteet.

Alentuneen palvelusturvallisuuden lisäksi rokottamattomuudesta on haittaa Suomen maineella operaatiokumppanina, jos Suomi ei edistyneenä länsimaana ole kykenevä rokottamaan kriisinhallintahenkilöstöään tai kieltäytyy muiden kansallisuuksien tarjoamista rokotteista. Operaatioiden toimeenpanijat (YK, EU, NATO) ovat tehneet kriisinhallintaoperaatioihin osallistuville maille pyynnön rokottaa kunkin maan oma kriisinhallintahenkilöstö operaatioissa tai jo kotimaassa ennen operaatioon lähtemistä. Useimmat operaatiot edellyttävät sotilaiden rokottamista.

13.4.2021

VN/9410/2021

VN/9410/2021-PLM-48

Resurssipoliittinen osasto, henkilöstöyksikkö

Operaatioiden toimeenpanijoiden viesti joukoille on ollut, ettei rokottamattomia joukkoja enää jatkossa oteta mukaan operatiiviseen toimintaan tai joukot eristetään muista operaatioon osallistuvista joukoista. Pahimmillaan joukkojen eristäminen tehtävistä tai muista joukoista tulee tarkoittamaan suomalaisten kotiuttamista operaatioista siihen asti, kunnes rokotukset ovat kunnossa. Vahinko maineelle operaatiokumppanina ja laajemmin Suomelle olisi merkittävä ja osin peruuttamaton, mikäli joukot jouduttaisiin vetämään operaatioista rokottamattomuuden vuoksi.

Puolustusministeriön käsityksen mukaan olisi mahdollista säätää esitetyllä tavalla poikkeuksesta rokotusjärjestykseen, sillä se on käytännössä jo osittain toteutunutkin kun Suomelle kiintiöissä kuuluvasta rokote-erästä on osa luovutettu muiden EU maiden käyttöön COREPER päätöksellä.

Kansliapäällikkö

Jukka Juusti

Osastopäällikkö, ylijohtaja

Raimo Jyväsjärvi

Tiedoksi Puolustusministeri Antti Kaikkonen
PLMI avustajat
PLMPO
PLMHO
PVKOM
PEPÄÄLL
PE/J1
PE/J4
PE/J4/MED
Sisäministeriö